

Slovami Galekovho šéfa – poslanec Galek strelil capa

Koľko Karol Galek vykrikuje, toľko sa mýli. Ale poďme pekne od začiatku.

Hneď na úvod zásadný fakt: do začiatku septembra, teda pred mojím nástupom do funkcie ministra, Ministerstvo hospodárstva SR nedokončilo a tobôž nevyplatilo žiadnu schému určenú pre podnikateľskú obec či iné subjekty. Po mojom nástupe za tri mesiace – do konca roka 2022 – ministerstvo hospodárstva pripravilo na „zelenej lúke“ schému 2.1 z Dočasného krízového rámca, zabezpečilo jej notifikáciu v Bruseli a v decembri z nej vyplatilo pomoc viac ako 13 tisíc subjektom vo výške viac ako 77 mil. eur.

Súčasne sme na MH pripravili a poslali ešte pred Vianocami na notifikáciu ďalšiu schému pomoci 2.4 z Dočasného krízového rámca, ktorej proces notifikácie sa teraz v rokovaníach s Bruselom finalizuje. Rovnako až po mojom nástupe sa zintenzívnili rokovania s Bruselom o notifikácii memoranda so SE o dodávkach elektrickej energie pre domácnosti, ktoré boli podpísané exministrom Sulíkom a exministrom Matovičom ešte v polovici februára. To, čo sa nepodarilo notifikovať do môjho nástupu, bolo notifikované po mojom nástupe za zhruba 2 mesiace.

Teraz poďme postupne k detailom

Slovenské elektrárne, s ktorými MH SR a mimochodom aj MF SR podpísalo februárové memorandum o dodávke elektrickej energie pre slovenské domácnosti za cenu 61 eur, nemožno poprieť, že bolo dobrým a predvídavým krokom. Avšak rozoberme si to na drobné. Ak ide strana Sloboda a Solidarita robiť politickú kampaň na tvrdení, že po mojom nástupe sme nedotiahli zmluvu so Slovenskými elektrárnami, ktorá bola predpripravená, tak je potrebné povedať, že to nedokázali ani oni - od februára do septembra. Ešte raz podotýkam, že za celé toto obdobie neboli schopní toto memorandum ani príslušné dokumenty k memorandu v Európskej komisii notifikovať. Práve toto bola moja priorita po nastúpení do úradu. Vďaka intenzívnym rokovaniam a spolupráci so zastupiteľským úradom v Bruseli sa nám to podarilo v novembri, takže v priebehu dvoch mesiacov. Áno. To, čo nedokázalo urobiť vedenie počas 7 mesiacov. Excel nepustí...

Pre objektivnosť treba dodať, že finalizácia zmluvy sa skomplikovala potom, čo vyšla najavo zlá finančná situácia Slovenských elektrární, ako aj to, že tretí blok Mochoviec nebude uvedený do prevádzky podľa pôvodných predpokladov, teda začiatkom januára tohto roka. Preto v súčasnosti pokračujú rokovania medzi vládou na čele s premiérom, s manažmentom Slovenských elektrární, ako aj s ďalšími akcionármi o vyriešení tejto komplikovanej situácie. A jednou z kľúčových tém je aj možnosť podpísania zmluvy. Napriek neexistencii zmluvy bolo vydané v súlade s platnou legislatívou nariadenie o dodávke elektriny vo všeobecnom hospodárskom záujme (VHZ), ktoré kopíruje podmienky memoranda ako aj podmienky jeho notifikácie zo strany EK.

Čo skutočne pripravilo na tom „striebornom“ podnose bývalé vedenie ako pomoc pre podnikateľov?

Bývalé vedenie pripravilo schému v časti 2.4 Dočasného krízového rámca, to je pravda. Tu však treba povedať, že pán Galek, ak chce opakovať stále jedno a to isté, by si v prvom rade mal naštudovať podstatu problému. Asi mu pri tom facebookovaní ušlo, že Európska komisia (EK) cez leto, teda ešte počas jeho funkcie, pripravovala zásadné zmeny tejto schémy. Dovolím si predpokladať, že by mal o tom vedieť. Na prelome októbra a novembra EK skutočne výrazne zmenila kritériá tejto schémy, a tak ich museli prepracovávať všetky krajiny EÚ. Na MH SR sme taktiež okamžite zareagovali a celú schému prepracovali v priebehu jeden a pol mesiaca a zaslali na notifikáciu. Takže na rozdiel, čo neurobil poslanec Galek, kým bol vo vedení ministerstva hospodárstva a ktorý nepostrehol ani správny čas, kedy sme tak urobili. Kým on veselo a hlasno uvádza 29. december, udialo sa tak ešte pred Vianocami.

A teraz čo bolo skutočne na tom striebornom podnose pre podnikateľov:

- V spomínanej pripravovanej schéme 2.4 bývalým vedením nebola pomoc na rok 2023 - schéma bola pripravená iba na rok 2022! Pre rok 2023 by tak musel rezort opakovane podávať žiadosť na schválenie EK.
- Kompenzácie podľa nej boli tiež podmieňované prevádzkovou stratou žiadateľov a to vo výške minimálne 50 %. To znamená, že v praxi by sa o túto pomoc mohol uchádzať len veľmi zanedbateľný počet slovenských firiem – ak vôbec nejaký.
- Navyše, pomoc by bola iba vo výške od 30 % do 50 % z oprávnených nákladov! Len pripomínam, že my sme nastavili novú schému s kompenzáciou až 80 % z oprávnených nákladov.
- Pôvodne pripravovaná „Galekova“ schéma by predstavovala enormnú byrokratickú záťaž pre žiadateľov, ale aj samotné ministerstvo. V rámci "boja proti byrokracii" by od prijímateľov dokonca okrem príslušných faktúr požadovali aj zmluvu s dodávateľom (Kofko by asi trvalo preštudovanie len tých +13.000 žiadostí, ktoré sme spracovali v decembri a vyplácali do 3 dní?). Možno by potom mali ďalší návrh na nové opatrenie do tzv. Kilečka 3...
- Takže nimi pripravená schéma bola v praxi jedným slovom nepoužiteľná.

A čo sme nakoniec pre podnikateľov pripravili?

- Od polovice septembra do konca roka sme pripravili, notifikovali (za 2 mesiace) a v decembri aj zrealizovali schému podľa časti 2.1. Dočasného krízového rámca.
- Už od 1. decembra mohli nielen podnikatelia, ale všetky subjekty vykonávajúce hospodársku činnosť, požiadať o kompenzácie za obdobie august a september, kedy ceny energií v roku 2022 na trhu kulminovali v extrémne vysokých výškach.
- Schéma pokrýva oveľa širší záber subjektov voči pôvodnej schéme pripravenej bývalým vedením – všetky subjekty vykonávajúce hospodársku činnosť, vrátane niektorých subjektov verejnej správy, cirkevných, kultúrnych či športových organizácií.
- Kompenzovali sme oprávnené náklady až vo výške 80 %, pričom pôvodne navrhovaná schéma bývalým vedením by kompenzovala iba vo výške do 30 % do 50 %.
- Vďaka jednoduchému elektronickému systému a bez papierového zaťaženia firiem ministerstvo v rekordne krátkom čase schvaľovalo a vyplácalo finančné prostriedky na účet žiadateľov – v priemere do 3 dní.
- Viac ako 13,6 tisíc subjektom bolo poukázaných spolu 77,09 mil. eur.
- Okrem toho rezort v rovnakom období prerobil a zaslal na notifikáciu schému 2.4 Dočasného krízového rámca. Ako som spomínal, v októbri revidovaný rámec sme dokázali celý spracovať, vytvoriť a zaslať na notifikáciu v priebehu 1,5 mesiaca.
- V decembri okrem toho bolo rozdelených 40 mil. eur vyše stovke energeticky náročných podnikov, ako kompenzácia za tarifu za prevádzkovanie systému (TPS).

V sumáre to znamená:

- Že pod aktuálnym vedením sme v priebehu troch mesiacov pripravili, zaslali na notifikáciu dve schémy pre pomoc podnikateľom, ktoré predstavujú reálnu, rýchlu a jednoduchú pomoc bez byrokratickej záťaže – veď práve strana SaS sa snaží prostredníctvom svojich podnikateľských balíčkov o znižovanie záťaže.
- Špeciálne sme pomohli energeticky náročným podnikom.
- Pomoc, ktorá sa nevyčerpala v minulom roku, je pochopiteľne presunutá na rok 2023 a tento rok budú tieto peniaze možno ďaleko potrebnšie.

- Treba si uvedomiť, že do 22. 12. nebol schválený štátny rozpočet, pričom MH SR v spolupráci s MF SR muselo pracovať aj na alternatívnych riešeniach, aby pomoci mohli byť doručované aj v prípade rozpočtového provizória.
- Pri tom všetkom sme taktiež pripravili realizáciu pomoci pre domácnosti (pre elektrinu, plyn a teplo) v rokovaní spolu s dodávateľmi.

Podme teraz k téme posunu referenčného obdobia na regulovanú cenu elektrickej energie

Všetci hovoria o tom, či sa malo a mohlo, alebo naopak nemuselo posúvať referenčné obdobie. Faktom je, že ceny sa určili najvyššie možné, ako sa dali za uplynulý rok. A to na podnet bývalého vedenia ministerstva a konkrétne pána Galeka. V prípade, že by obdobie ponechali bez zásahu, celoročný priemer by bol približne na úrovni dnešných stropov určených vládou, nad ktoré sa dnes musia ceny energií kompenzovať zo štátneho rozpočtu.

V každom prípade, práve na mimoriadnu a nestabilnú situáciu s energiami aj z dôvodu vojny na Ukrajine sa malo veľmi obozretne a citlivo posúvať obdobie a už vôbec zväžiť jeho skracovanie, kedy to výrazne ovplyvnilo samotný priemer regulovanej ceny. **Dôsledky znášame všetci.**

Ešte otázka – ako bývalé vedenie riešilo ceny tepla z CZT a nárast poplatkov za distribúciu elektriny pre domácnosti?

Nijako.

A čo s tým urobilo MH pod súčasným vedením?

Najskôr sme museli upraviť zákonnú bázu, aby sme mohli poskytnúť pomoc v tomto sektore CZT. Zákonné úpravy som následne obhajoval naprieč roztriešteným parlamentom a úspešne dosiahol ich schválenie (podotýkam, že poslanec Galek navrhol, aby bol zákon vrátený na prepracovanie, čo by celú pomoc zablokovalo, rovnako strana SaS blokovala schválenie štátneho rozpočtu). Následne sme pripravili riešenie, vďaka ktorému majú domácnosti štátom upravený maximálny nárast tepla cez dodávateľov.

Rovnako sme museli postupovať aj pri zabezpečení nulového nárastu za distribúciu elektriny pre domácnosti.

Takže kto čo konkrétne urobil a kto je tu populista?

Karel Hirman, minister hospodárstva

Zdroj: <https://www.mhsr.sk/press/slovami-galekovho-sefa-poslanec-galek-strelil-capo?csrt=6289523136450159402>